

EYSTEINN JÓNSSON:

A ð gefnu tilefni

- Nokkur orð um forsetakjörið -

Morgunblaðið á í vök að verjast um þessar mundir. Eitt af því, sem blaðið hefir áhyggjur af, er afstaða Sjálfstæðisflokksins til forsetakjörsins á Þingvöllum í fyrra sumar.

Morgunblaðinu er auðsjáanlega ljóst, hvernig þjóðin lítur á framkomu þeirra manna, sem þá rufu eininguna um forsetakjörið og skiluðu auðu seðlunum. Út af þessu hefir blaðið færst í fang að gefa það í skyn, að Framsóknarmenn hafi viljað vinna gegn kjöri Sveins Björnssonar.

Um þetta segir blaðið 2. júní í hinum alræmdu Reykjavíkurbrefum:

„En hitt vita kannske færri, að óeiningin um kjör forseta á Þingvöllum 17. júní í fyrra kom til út af hinu svonefnda ríkisstjórabréfi.

Og enn færri hafa vitað það, að það væru tveir þingmenn, Hermann Jónasson og Eysteinn Jónsson, sem ætluðu að hagnýta það bréf, til þess að gera þáverandi ríkisstjóra allan þann miska, sem þeir gátu.

Eysteinn Jónsson stakk t. d. upp á því, að þingið tilnefndi forsetaefni, undir eins og ríkisstjórabréfið hafði borizt Alþingi. Var ekki hægt að efast um í hvaða tilgangi sú tillaga var fram borin, í sama mund og bréfið kom fram, sem var undirrot óánægjunnar meðal þingmanna.“

Eg efast um, að Leitís-Gróa hefði komizt lengra í listinni en sá, sem þetta ritar, þótt hún hefði verið enn við líði og í fullu fjöri.

Mér er ókunnugt um, hvað þeir Sjálfstæðismenn, sem ekki kusu Svein Björnsson á Þingvöllum 1944, hafa haft út á hann að setja, og má vel vera,

að þeir hafi sumir borið við tillögu Sveins Björnssonar um þjóðfundinn frá því um veturinn. Nær er mér þó að halda, að aðrar ástæður hafi legið til þessa hjá sumum þeirra. En hvað, sem því líður, þá virðast þessir menn ekki hafa talið ástæður sínar til þess að skerast úr leik við kjörið, gildar né eðlilegar, því hefði svo verið, þá hefðu þeir ekki farið huldu höfði og þó því síður látið málþipúr sínar nú kenna aðra við það, sem þeir þá gerðu.

Ef þeir hefðu af eðlilegum málefnaástæðum ekki talið rétt að kjósa Svein Björnsson, hvers vegna skýra þeir þá ekki drengilega frá því og ástæðum sínum um leið. Í þess stað virðast sumir þeirra vera farnir að láta Morgunblaðið tala um framkomu þeirra sem hálfglíðings ódæðisverk, og dylgja um það um leið, að allt aðrir menn en þeir hafi verið þar að verki.

Morgunblaðið segir, að ég og Hermann Jónasson höfum ætlað að hagnýta okkur þjóðfundartillögu Sveins Björnssonar til þess að gera honum allan þann miska, sem við gætum. Er þetta nú ekki heldur ótrúleg saga? Hverjir hefðu svo sem átt að stöðva okkur í þessu heiftaræði gegn Sveini Björnssyni? Kommúnistar máske, sem neituðu að styðja Svein Björnsson, eða Sjálfstæðisflokkurinn, sem var klofinn um það bil til helminga í afstöðunni til Sveins Björnssonar?

Það rétta í þessu er, að við Hermann Jónasson áttum okkar þátt í því hvernig ríkisstjórabréfið var afgreitt, og kom engin sérstaða um það mál til greina af okkar hendi.

Þá segir Morgunblaðið, að ég hafi stungið upp á því, að til-

nefnt væri forsetaefni undir eins og ríkisstjórabréfið hafi borizt Alþingi, og ekki hafi verið hægt að efast um, í hvaða tilgangi það var gert, þar sem óánægja hafi verið mikil meðal þingmanna út af bréfinu.

Í þessari frásögn er sterkast ættarmótið með þeim Gróu og höfundi Reykjavíkurbrefsins. Hann þorir ekki að skrókva því beint, að ég hafi stungið upp á öðru forsetaefni en Sveini Björnssyni, en menn eiga að skilja þetta þannig, að ég hafi viljað koma í veg fyrir það, að Sveinn Björnsson yrði forseti með því að fá samtök þingflokka um málið, þegar Sveinn Björnsson hafi staðið höllum fæti meðal þingmanna, vegna tillögunar um þjóðfundinn.

Af þessu eiga menn svo að draga þá ályktun, að ég hafi verið manna líklegastur til þess að kjósa ekki Svein Björnsson á Þingvöllum.

Ójá — Moggi sæll. Ætli þetta þýði nú annars nokkuð.

Fyrst er nú það, að fæstir þingmenn munu hafa litið svo á, að tillagan um þjóðfundinn ætti að hafa áhrif á það, hvort þeir styddu Svein Björnsson til forsetakjörs eða ekki. Ég segi fæstir, en mér er þó nær að halda, að enginn þingmaður hafi litið svo á.

Í öðru lagi er það uppspuni, að ég hafi í sambandi við ríkisstjórabréfið beitt mér fyrir því, að menn kæmu sér saman um forsetaefni.

Í þriðja lagi er það sannleikurinn um þetta mál, að ég lagði mikla áherslu á það á Alþingi, að menn ættu að standa saman um forsetakjörið fyrsta sinni og vildi að þingmenn kæmu sér saman um það áður en þeir skildu um veturinn, að styðja

einmitt Svein Björnsson.

Framsóknarmenn á Alþingi, að einum undanskildum, voru þá reiðubúinir, til þess að gera um þetta samtök.

Þessi samtök voru þó ekki gerð áður en þingmenn fóru heim af Alþingi.

Ýmsum var ljóst, að þannig gat málið ekki staðið. Forsetakjörið átti að fara fram á hátiðafundi Alþingis á Þingvöllum, og þá kröfu varð að gera til Alþingis, að kosningin kæmi ekki þeim á óvart, sem fyrir valinu yrði.

Forsetisráðherra sneri sér því til formanna þingflokka æði löngu fyrir þingvallafundinn og það þá að láta í té vitneskju um það svo fljótt, sem unnt væri, hvað þingmenn í þeirra flokki hygðust fyrir um forsetavalið.

Ég tilkynnti forsætisráðherra rétt á eftir, að óhætt væri að treysta því, að allir þingmenn Framsóknarflokksins, nema ef til vill einn, myndu kjósa Svein Björnsson til forseta.

Það er á allra vitorði, að frá Alþýðuflokknum kom yfirlýsing um einhuga stuðning við Svein Björnsson, að kommúnistar létu uppi, að þeir styddu ekki Svein Björnsson og að frá Sjálfstæðisflokknum fékkst vitneskja um það, að flokkurinn væri klofinn um málið, en þó þannig, að ef Alþýðuflokksmenn og Framsóknarmenn kysu Svein Björnsson, þá næði hann lögmætri kosningu.

Svona var nú þetta.

Er nú ekki myndarlegast fyrir Morgunblaðið að viðurkenna sannleikann í þessu hispurslaust. Ofan á allt annað, sem styður að því, bætist, að þetta er nú hvort sem er á allra vitorði.

Ég hefi aldrei farið dult með

Nokkur orð um forsetakjörið

(Framhald af 3. síðu)

starf fyrir landið. Hitt þykir mér með ólíkindum, að ég hefði nokkuð fremur séð ástæðu til þess að fara dult með, þótt ég hefði verið annarrar skoðunar um þetta.

Ég hefði aldrei byggt afstöðu mína um forsetavalið á slíkum forsendum, að ég þyrfti að fara huldu höfði þess vegna.

Morgunblaðið segir, að þrir flokkar hafi að frumkvæði Sjálfstæðisflokksins komið málum svo, að Sveinn Björnsson hafi verið sjálfkjörinn. Um þetta er

nú það að segja, að Framsóknarflokkurinn hafði gert samþykkt um að styðja Svein Björnsson, áður en flokkurinn heyrði nokkuð frá Sjálfstæðismönnum í því efni. Þetta er nú kannske ekki stórt atriði og ekkert nýstárlegt, þótt Mbl. halli frásögn með þessu móti. En þessi málflutningur blaðsins sýnir þó glögg, hvernig blaðið hefir orðið að láta undan síga fyrir almenningsálitinu um val forseta. Nú er um að gera að halda því fram, að Sjálfstæðisflokkurinn hafi haft forustuna um val Sveins Björnssonar í vor. Minna má ekki gagn gera. Öðru vísi mér áður brá. Þetta er nú raunar ekkert einsdæmi um af-

afstöðu mína til þess að fela Sveini Björnssyni forsetaembættið. Ég sé enga ástæðu til þess að gera grein fyrir því í þessu sambandi, hvers vegna ég hefi talið og tel rétt ráðið að fela honum þetta æðsta trúnaðar-

(Framhald á 6. síðu)

stöðu Morgunblaðsins. Blaðið er orðið frægt fyrir kollsteypur þessarar tegundar og með hverri kollsteypu minnka áhrif blaðsins á hugsandi menn.

Morgunblaðið telur sig nú ekki geta lengur undir því risið, að Sjálfstæðisflokkurinn vildi ekki sem heild styðja að kjöri Sveins Björnssonar vorið 1944. Þetta geta menn skilið. En væri samt ekki betra fyrir blaðið að láta málið liggja í þagnargildi en að leggja af stað með þá skáldsagnagerð, sem ég hefi nú gert nokkur skil.